

L'opció mediterrània

Molts països mitjans o petits, d'una dimensió semblant a Catalunya, capaços de bastir economies diversificades –com la nostra– i de disposar de polítiques pròpies –tot al contrari que nosaltres–, se'n surten molt bé davant la crisi. Factors relatius a la mida, a la possibilitat d'atendre entorns complexos però homogenis, de desplegar polítiques ajustades a les necessitats de cada moment, de cada sector, d'escoltar i donar protagonisme als grups socials..., permeten fer l'elogi d'estats de cilindrada reduïda i presentar-los com una de les millors opcions possibles per a una bona gestió pública, i com un dels escenaris més aptes per al desenvolupament de models de qualitat democràtica. A Europa n'hi ha molts exemples. Però això no és contradictori amb el reconeixement d'una realitat que no és completament nova, però que el capitalisme global ha radicalitzat. En la política i l'economia internacionals d'avui el protagonisme principal, la capacitat d'orientació general i de control, la força decisòria, l'ostenten els gegants, els grans actors. Pensant en el gran teatre d'operacions mundial, la inèrcia i els autòmats apunten al reconeixement d'una única ubicació

per a la modesta Catalunya: romandre captiva d'Espanya en el marc de la decadent, fragmentada i envellida Europa. Però potser cal pensar en altres opcions que permetin un marge de maniobra més gran.

El desplaçament del centre geopolític i econòmic del món des de l'Atlàntic fins al Pacífic és incontestable des de fa una generació i no para d'intensificar-se. Al voltant del Pacífic i l'Índia s'hi concentren dos terços de la població mundial i un volum equivalent dels intercanvis comercials. La Xina i l'Índia són els dos gegants emergits indiscutibles d'aquesta era que tot just hem encetat i que sembla destinada a perdurar (l'hegemonia atlàntica ha durat gairebé cinc segles). Els Estats Units i el Canadà s'han adaptat amb fluïdesa al desplaçament i poden jugar a dues bandes. Mèxic i bona part dels països llatinoamericans també. El Japó, Corea del Sud, Taiwan, Indonèsia, Austràlia i algunes àrees de la península d'Indoxina participen en el cercle dominant, a la nova hegemonia, o aspiren a vincular-s'hi. En el nou món que es configura, l'Europa construïda al voltant d'estats que, temps enrere, havien engendrat imperis, governaven el món i li imposaven condicions, hi té i, sobretot, hi tindrà un paper menor.

Catalunya va tenir poder i una política internacional pròpia, en el curs de la seva configuració medieval, des de Barcelona, quan la Mediterrània apareixia encara com el veritable centre del món. A partir del segle XV, però, aquest centre va migrar cap a l'At-

JOAN M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

d'Europa o tenir vincles històrics amb Espanya i Llatinoamèrica ja no és suficient.

L'àrea de la Mediterrània –l'Europa del sud, l'Àfrica del nord, el Pròxim Orient...– no existeix avui com a espai geoestratègic coherent ni reconegut. Els estats costaners sumen gairebé 500 milions d'habitants, immersos en economies i estils de vida diferents, d'una gran varietat de patrimonis lingüístics i culturals, de sistemes de creences i valors. Però, tanmateix, amb una intensa tradició de contactes i de transferència d'influències que atorga plena legitimitat a la metàfora del "pont de mar blava". La Mediterrània, espai de manifestació d'algunes de les més intenses contradiccions entre el nord i el sud, entre l'est i l'oest, sembla avui una marca en desús, pendent que algú l'enarbori, com un domini adormit en les xarxes. Un mar contaminat, una zona de conflictes, un grapat de *primaveres*. Un concepte que pot ser repensat.

La Catalunya radicalment

làntic. Una Catalunya afeblida per conflictes interns reculava a la Mediterrània i quedava allunyada del Nou Món. Després, hi hagué una participació subordinada en la política colonial espanyola, que, malgrat tot, va estimular exportacions i acabaria contribuint a la industrialització catalana. I, més recentment, hem maldat per formar part de l'Europa "pròspera, endreçada i democràtica" sorgida de les guerres del segle XX. Poc més.

Ara, pendants sobretot de com es resolgui la relació política i econòmica amb Espanya, Catalunya necessita disposar d'un projecte estratègic que orienti la seva acció internacional. Tenir un pla d'intervenció econòmica i política a escala internacional és una manera immediata de començar a exercir la sobirania i fer-la versemblant. En temps de mundialització, formar part

En temps de mundialització, formar part d'Europa o tenir vincles històrics amb Espanya i Llatinoamèrica ja no és suficient

oberta, variada, complexa, interessada a diversificar les seves opcions i no reduir-les als universos europeu i hispànic, ha de poder participar en la definició de la Mediterrània com un espai central del comerç i la diplomàcia, del diàleg entre les cultures, de la cooperació i el desenvolupament. Barcelona ha de voler i poder capitalitzar i liderar la reconstrucció conceptual de la Mediterrània i la seva reactivació com a peça de l'economia i la política globals. De fet, aquest és, ara mateix, el millor passaport de Barcelona per poder formar part de la xarxa d'àrees metropolitanes que exerceixen alguna mena de capitalitat al món. I bona part dels camps globals emergents o acabats d'emergir hauran de trobar la plataforma més adequada per fer-se més presents en l'àrea mediterrània. Per raons econòmiques, polítiques i culturals hauríem d'aspirar a ser aquesta plataforma i sortir del rebuf d'una aposta estratègica espanyola que ens empetiteix i anul·la. Perquè no hi ha pobles escollits, però tampoc hi ha pobles condemnats.

DANIDE